

12 Husových stop

1. Víra

Jan Hus: Víra znamená spolehnout se na pravdu, pro kterou nemáš viditelný důkaz.

Základem každého lidského počínání je víra. Kdo ničemu nevěří, nic nedělá a je, jako by nebyl. Nemůže ani vědět, kým ve skutečnosti je. Do práce chodíme s vírou, že si tak vyděláme na obživu, a vidíme tak smysl svého počínání. Když sportujeme, věříme, že z toho má naše tělo užitek, nebo nám sport přináší určité uspokojení. Jsme-li nemocní, léčíme se a věříme, že bude léčba úspěšná. Když nezištně pomáháme druhým lidem, věříme, že sklídíme uznání, nebo budeme odměněni radostí lidí, kterým jsme pomohli. Víra je také spoléhání se na skutečnosti, o kterých nemáme žádné viditelné důkazy, a se kterými nemáme žádnou osobní zkušenost. Jako třeba když věříme, že nás někdo má rád, ale nedostali jsme o tom žádný důkaz. Nebo jako když rodiče ztraceného dítěte věří, že se jejich potomek najde. Jan Hus žil vírou, rozhodoval se na základě své víry a kvůli své víře zemřel. Jeho víra však nesměřovala jen k pozemským věcem a hodnotám, ale k hodnotám věčným. Bez víry by nedokázal to, co dokázal, totiž zemřít pro pravdu.

Citáty Jana Husa o víře

Na čem máme podle apoštola Pavla stavět? Na základu nejčistší víry. Věřit znamená souhlasit s pravdou, kterou nevidíme, a nevídat si zastrašování nepřátel. Znamená to věřit, že se Kristus narodil, že vstal z mrtvých, věřit v blaženost, v život věčný a v další články víry, které nevidím. Víra neznámá věřit tomu, co jsem viděl, jako když například vidím tebe nebo něco jiného, neboť na tom nemám žádnou zásluhu. Na tom můžeme vidět, jak máme věřit a jak založit svou víru na Bohu Otci, Synu a Duchu svatém. V nic jiného nevěřme, ani v blahoslavenou Pannu, ani v papeže, neboť nikoho z nich nemáme milovat nad Krista.

Kázání 19. prosince 1410

Základem všech ctností, na němž můžeme se zásluhou sloužit Bohu, je víra, bez níž není možné líbit se Bohu (Žd 11,6). A z této víry vyplývá způsob mluvení a jednání každého člověka. Každý člověk je nezbytně buď žákem Božím, nebo žákem ďáblovým. Abecedou či prvoukou, s níž se začíná v obou těchto školách, je buď víra, anebo nevíra.

Řeč o víře, 1414

Víra bez lásky je zbytečná, víra s láskou je křesťanská.

Výklad víry, kapitola 4.

Toto jsou čtyři užitky z živé víry. Věť, že víra, která je oživená láskou, jíž člověk věří v Boha, vede člověka, aby miloval Boha, činil dobro, trpělivě a dobře snášel potíže a miloval svého bližního jako sám sebe.

Výklad víry, kapitola 7.

Víra v Husově životě – Chci dnes vesele zemřít

Pevnou víru můžeme v životě Jana Husa sledovat od okamžiku, kdy se setkal s učením anglického učence a reformátora Johna Wycliffa (Jana Viklefa). Tehdy prožil vnitřní dotek pravdy, která změnila jeho život. Z člověka zaměřeného na pozemské věci, který, jak sám vyjádřil ve svém spise „O svatokupectví“, když odcházel na studia do Prahy, měl jediný zájem, totiž, aby měl dobré bydlo, krásné roucho a byl vzácný pro lidi (měl uznání), se postupně stával muž odpovědné víry a upřímnosti, který už neměl na mysli jenom sám sebe. Hus věřil tomu, co dělal, a dělal to, čemu věřil. Byl natolik vnitřně přesvědčen o pravdě, kterou poznal z Bible, že podle ní začal nejen kázat, ale také žít. Tato poznání pravda, kterou následoval, ho stála život. Jeho víru můžeme sledovat na procesu odsouzení v Kostnici, kde došlo k zajímavé události. Kardinálové odsoudili Husa na smrt a jako kacíř měl být upálen. Upálení předcházelo složitý proces odsouzení a předání odsouzeného světské moci. Kardinálové mu nasadili papírovou čepici, kde byli namalováni ďáblové, peroucí se o Husovu duši. Když mu ji nasazovali na hlavu, řekli: „Odevzdáváme tvou duši ďáblu!“ Hus na to reagoval slovy: „A já ji odevzdávám nejmilostivějšímu Ježíši Kristu!“ Tato jeho slova dokazují, že se nebál zemřít, protože věřil, že nad jeho duší nemají moc kardinálové, ale Kristus. Přesto, že nejvyšší církevní autority vydávaly jeho duši ďáblu, Hus věděl, že je před Bohem spravedlivý, proto se nebál lidského odsouzení. Proto také o chvíli později, když už stál na popravišti za městem, kde pro něj byla přichystaná hranice, na níž měl být upálen, a on dostal poslední možnost odvolat své učení, nahlas vyhlásil: „V té pravdě, kterou jsem celý život hlásal, chci dnes vesele zemřít.“ Zůstal věrný pravdě až do konce a dobrovolně si zvolil smrt. Mnozí dnes nerozumí, proč se Hus takto rozhodl. Ale přesto, že toto jeho rozhodnutí nechápou, inspiruje je k odvaze a odhodlání zůstat pevní ve víře. Jan Hus zemřel vesele, to znamená bez nenávisti v srdci, v pokoji, s modlitbou a písní na rtech, právě proto, že věřil tomu, že jde do lepšího. Nebál se smrti, protože věděl, že Bůh zapsal jeho jméno do knihy života v nebi.

2. Pravda

Jan Hus: Hledej pravdu, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, mluv pravdu, drž se pravdy, braň pravdu až do smrti, protože pravda tě osvobodí od hříchu, od ďábla i od smrti... Nejmilejší, žijte podle poznané pravdy, která vítězí nade vším a mocná je až navěky.

Co je to pravda? Tuto otázku si položil už Pilát z Pontu, který odsoudil Ježíše Krista k smrti. Stejnou otázku si kladou lidé od počátku a budou si ji klást až do skončení světa. Je pravda „pouze“ informace, která odpovídá skutečnosti, nebo je to něco víc? Vytváříme si jako lidé pravdu sami, nebo existuje absolutní pravda, která nás přesahuje? Je možné se pravdy dobrat? Jak pravdu chápal Jan Hus? Pravda pro něj byla zosobněná v Ježíši Kristu a obsažená v Bibli. Pro tuto pravdu ochotně zemřel, protože ji miloval víc než vlastní život. Nejde jen o to, znát pravdu, ale také podle poznané pravdy žít. Nejde o to, zda my máme pravdu, ale o to, zda pravda má nás. Život v pravdě je život v integritě a autenticitě, kdy naše myšlenky, slova a skutky jsou v harmonii. Jinými slovy je to život v opravdovosti a poctivosti před sebou, před druhými lidmi a před Bohem. Opakem je tolik nenáviděná přetvářka, pokrytectví a faleš. Pravda je mocná, neporazitelná; je živá a věčná. Může být na čas poražena, ale nakonec vítězí. Na to ukazuje i české přísloví: *lež má krátké nohy*. Pravda vítězí nade vším. Toto heslo vlaje nad Pražským hradem a má v sobě ukryté velké tajemství. Jaké je to tajemství?

Citáty Jana Husa o pravdě

Z tohoto závěru především vyplývá, že cokoli Ježíš Kristus prohlásil za pravdu, to bylo, je a bude pravda.

O postačitelosti Kristova zákona, 1414

Kristus sám je tou pravdou, a proto zapírání pravdy je zapíráním Krista. Ten, kdo se toho dopouští, je v každém případě zrádcem pravdy. Jan Zlatoústý o tom napsal, že zrádcem pravdy je každý, kdo zná pravdu, ale neodvažuje se ji říci. Kdo zná pravdu a statečně ji obhajuje, ten je skutečným Kristovým přítelem a všechnu potupu, která přichází kvůli Kristu, bere na sebe.

Svatý Jan Zlatoústý vykládá slovo Krista, našeho Spasitele, který řekl: *„Nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo.“* (Mt 10,28) Tím Kristus ukázal, že nejen ten je zrádce pravdy, kdo nemluví pravdu směle, ale i ten, kdo svobodně nebrání pravdu, kterou by správně měl bránit. Neboť jako je povinností kněze, aby tu pravdu, kterou od Boha slyšel, směle kázal, tak obyčejný člověk, který není knězem, má za povinnost tuto pravdu Písma s nadějí bránit, a když to neudělá, je zrádcem pravdy.

List obci plzeňské roku 1411

Těmto kněžím se stalo totéž jako židovským kněžím a biskupům, kteří přišli o to, co chtěli uchránit, a spadli do toho, čeho se chtěli vyvarovat. Myslí si, že naplno porazí pravdu, která však vítězí navěky; myslí si, že pravdu zatlačí, ale ona má tu zvláštní vlastnost, že čím více ji kdo chce zastínit, tím více září, a čím více ji k zemi tlačí – až někdy padne –, nakonec o to více povstane.

Biskupové, kněží, mistři, zákoníci, Herodes i Pilát, obyvatelé Jeruzaléma a celé město odsoudili pravdu a usmrtili a do hrobu ji položili, ale ona pak vstala, všechny přemohla, a za jednoho kazatele, totiž za sebe, dala jim jich dvanáct a ještě víc. A ta samá pravda za jednu nestatečnou hus, dala Praze mnoho orlů a sokolů, kteří mají dobrý zrak, z milosti létají vysoko a dobře králi i Pánu Ježíši ptáky loví, a on je posiluje jako všechny své věrné následovníky, kterým říká: *„Jsem s vámi až do konce světa.“* (Mt 28,20)

List Pražanům roku 1412

Apoštolové neučili nic jiného, než co učil Kristus a co jim přikázal, aby učili. Také všichni křesťané mají věřit tomu, o čem Bůh přikázal, aby se tomu věřilo, ačkoli ne každý zná a ví, čemu se má věřit, ale každý má být připraven rád přijmout pravdu, která mu bude ukázaná z Písma svatého, a pokud do té doby zastával něco proti Písmu, má se toho hned vzdát, jakmile pozná pravdu. Neboť se sluší, aby žádný člověk nic slepě nezastával, a když pozná Boží pravdu, aby se jí až do smrti držel; neboť pravda nakonec vysvobodí, jak řekl Pán Ježíš: *„Zůstanete-li v mém slovu, jste opravdu mými učedníky. Poznáte pravdu a pravda vás učiní svobodnými.“* (J 8,31-32)

Proto, věrný křesťane, hledej pravdu, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, mluv pravdu, drž pravdu, braň pravdu až do smrti, neboť pravda tě vysvobodí od hříchu, od ďábla, od smrti duše a nakonec od věčné smrti, kterou je věčné odloučení od Boží lásky a od každé šťastné radosti, jíž dosáhne každý, kdo věří v Boha a v Ježíše Krista, který je pravý Bůh a pravý člověk.

Proto se, milí Čechové, držte pravdy a evangelia Pána Krista a pravda vás vysvobodí; pravda, jež je Ježíš, Pán požehnaný navěky.

List pánům Janu z Chlumu a Václavu z Dubé kolem 20. června 1415

Už ve svém mládí udělal Hus jedno rozhodnutí, které ho provázelo po celý život. Rozhodl se, že pokud pozná, že se v něčem mýlí, rád hned opustí své stanovisko a přikloní se k pravdě. Bylo to odhodlání celý život hledat a poznávat pravdu, která má osvobozující charakter. Pěkně to vidíme na jeho jednání, kdy jako student dal své poslední peníze na to, aby si koupil odpustky. Později, když dospěl k poznání, že Boží odpuštění zlých věcí může dát jen Bůh, a to jedinež zadarmo, začal odmítat odpustky, které se staly nástrojem k obohacování chamtivých kněží a vydírání chudých lidí. Hus kázal v Betlémské kapli o tom, že odpuštění je veliká Boží milost, kterou člověk může získat díky opravdové lítosti a víře, a je zdrojem skutečné vnitřní radosti. S milostí Boží se nedá kupčit.

Když pak roku 1412 přišel do Prahy papežský vyslanec s listinou, která vyhlášovala odpustky pro všechny, kteří dobře zaplatí, nemohl Hus mlčet. Kritizoval tento způsob získávání peněz, navíc ještě na válečné tažení. Pražané poznali, že odpustky jen podporují špatný život, protože lidé si myslí, že mohou vesele hřešit, a pak jednoduše zaplatí a bude jim odpuštěno. Pochopili, že to nemůže před Bohem platit, protože Bůh se nedá od nikoho oklamat. Když byly v kostelích vyhlášovány odpustky, tři mladí muži, Martin, Stašek a Jan se proti tomu nahlas ozvali. Prohlásili, že s tím nesouhlasí, a že je to proti Bohu. Mladíci byli okamžitě zatknuti a uvězněni a hrozila jim poprava. Když se to v Praze rozkřiklo, lidé se seběhli před radnicí a žádali radní, aby je propustili. Jan Hus šel vyjednávat a nabídl, aby popravili místo mladíků jeho, protože oni byli ovlivněni jeho kázáními. Radní mu slíbili, že mladé rebely propustí, pokud nařídí lidem, aby se rozešli. Hus rozpustil zástupy rozhněvaných lidí, ale radní místo aby splnili svůj slib, vyvedli mladíky na popraviště. Vtom se lidé začali opět sbíhat, proto kat musel rychle vykonat popravu přímo na ulici Na příkopech.

Hned po popravě kat zakřičel, zda je tam ještě někdo, kdo chce zastávat bludné učení o tom, že odpustky jsou neplatné. Každého takového na místě stihne stejný trest, jako ony mladé muže. Mělo to působit jako pohružky k zastrašení. Lidé se ale začali hromadně hlásit, že také chtějí zemřít pro pravdu. Kat je nechal pozatýkat a uvěznit. Radní si netroufli všechny popravit, protože se báli povstání; proto je postupně zase propouštěli na svobodu.

Na tomto příběhu vidíme nejen to, že Jan Hus byl připraven zemřít pro pravdu ještě dříve, než odjel do Kostnice, ale také to, že i mnozí Pražané byli natolik pevní ve víře a oddanosti poznané pravdě, že se nebáli smrti.

Hus věřil, že pravda je hodnota, pro kterou stojí za to zemřít. Nešlo mu o prosazení „své“ pravdy, ale o pravdu Boží, kterou poznával z Bible. Nešlo mu o to, aby měl pravdu, ale o to, aby pravda měla jeho, protože pravda ho přesahovala. Záleželo mu na tom, aby žil skutečně autentický život podle pravdy, kterou již poznal. Není možné, aby člověk žil podle pravdy, kterou nepoznal; každý ale má odpovědnost, aby žil podle pravdy, kterou poznal. Přijetí pravdy člověka vnitřně osvobozuje a mění jeho postoje, hodnoty a charakter. Děje se to ale jen tehdy, když pravda pronikne hlouběji než jen do rozumu.

Jan Hus si sám ze sebe často dělal legraci a říkal, že je hloupou domácí husou. Ale přesto, že je husa líný domácí pták, dokázal se vznést, ačkoliv se ho snažili zastrašit klatbou, kterou na něj církevní autority vyhlásily. Husa se osvobodila. Osvobodila se od strachu ze smrti, od strachu z lidí, od každého vnitřního omezení a začala létat. K ní se postupně přidávali další ptáci, takže nakonec v Praze létali i sokolí a orlí.

Toto osvobození způsobila pravda, kterou Hus personifikuje v osobě Ježíše Krista a říká, že pravda má zvláštní vlastnost: čím více je pošlapávána, tím více se pozdvihuje, a čím více je zastiňována, tím jasněji potom září. Někdy je i načas poražena, ale nakonec zvítězí, protože je mocná až navěky. Pravdu také zabili a do hrobu položili, ale ona všechny přemohla a za sebe jedinou dala světu dvanáct a více náhradníků. A ta stejná pravda – Ježíš Kristus – dala Praze za jednu nestatečnou husu mnoho orlů a sokolů, kteří vysoko létají.

Pravda vítězí. Heslo, které na Pražském hradě vlaje na české prezidentské vlajce jako proroctví nad českým národem. Zatím je v Čechách pravda potlačována, ale nakonec stejně zvítězí. Hus tomu věřil, a my se spolu s ním můžeme postavit na hodnotu pravdy. Spolu s husou můžeme věřit ve vítězství pravdy a směřovat k tomu cíli svým pravdivým životem.

3. Čistota duše

Jan Hus: Važ si důstojnosti své duše a udržuj ji v čistotě.

Pohled na čerstvě napadlý sníh přináší lidem zvláštní příjemný pocit – pocit čistoty. Čistota duše je hodnota, která není vidět, a přesto každý člověk touží po čistém srdci, po vnitřní čistotě. I naše touha po tělesné čistotě možná vyjadřuje touhu po čisté duši, neznečištěné zlem, nenávistí, hořkostí, pomluvami, závistí, pýchou a myšlením na „nečisté“, nepřirozené věci. Čisté srdce přináší pokoj a vnitřní uspokojení. Aby člověk chtěl udržovat svou duši v čistotě, potřebuje si sám sebe vážit a znát vlastní hodnotu. Pak některé zlé věci nedělá prostě jen proto, aby neponížil svou duši. Co člověk miluje, to chrání. Pokud miluje svou duši, bude ji chránit před vnějším i vnitřním násilím. Každá špatnost je násilí pro vlastní duši. Pokud se někdo nemá rád, táhne ho to ke špatným věcem, protože mu už na ničem nezáleží a ztratil vlastní hodnotu i smysl života. Je možné dosáhnout čistoty duše, když už byla jednou pošpiněna, a získat tak zpět ztracenou důstojnost? Jak? Jan Hus dává odpovědi na tyto otázky. Stačí vložit nohy do jeho stopy, kterou zde po sobě zanechal.

Citáty Jana Husa o čistotě

Kde jen můžeš, proti smilstvu neustále bojuj svými kázáními, neboť to je šelma nejnešlechternější, jež sžírá lidi, pro které trpělo nejušlechtilejší člověčenství Kristovo. A proto tě prosím, nejmilejší, aby ses před ním chránil a před ním utíkal.

Apoštol praví, aby nikdo neodhaloval a neukazoval své tělo; zvláště ženy aby neodhalovaly svá těla a nebyly tak příčinou pádu a zkázy druhým tím, že by po nich zatoužili. Protože ony svedly tolik mužů a tolik duší zavraždily, kolika duší jsou vražedkyně. To říká zajisté proto, aby každý uměl chránit své tělo v čistotě, neboť pak se může lépe vzpírat i jiným hříchům.

Kázání 8. března 1411

Proč se máme chránit před smilstvem? Zprvė proto, že se Bohu nejmíc hnusí, ďáblu nejmíc líbí a člověku nejmíc škodí. Vede také k věčnému zatracení, odvádí od věčné spásy, hyzdí duši, zbavuje moudrosti a všech ctností... Proto vy, kteří jste se dopustili tohoto hřichu, čiňte pokání, vy, dobří, se ho chraňte, a to dvojím způsobem, jak říká Alanus (Alanus ab Insulis): „Pokud se chceš ochránit před Venuší, vystříhej se tmavých a skrytých míst a doby, protože místo a čas dají ti vhodnou potravu pro ni.“ Augustin ve spise *O obcování s ženami* praví: „Když apoštol vyjmenoval všechny hřichy, řekl o smilstvu: Utíkejte před smilstvem!, protože člověk se může každému hřichu statečně a trpělivě ubránit bez utíkání, ale smilstvu nikoli.“

Kázání 11. prosince 1410

Každý má bez výmluvy usilovat o čistotu, a pokud to nebude činit, bude na věky zavržen. Každý ať má pevné předsevzetí, že si zachová až do smrti neposkvrněnost.

Kázání 25. listopadu 1410

Čistota v Husově životě – Také jsem byl z té bláznivé rubriky

Mezi 39 články obžaloby v Husově procesu v Kostnici se ani jeden netýkal jeho života a jeho chování. Nikdo z jeho nepřátel, kteří usilovali o jeho odsouzení, nenašel na Husovi nic, co by mohl uvést a čím by jeho život mohl očernit. Všechny věci se týkaly učení, tedy názorů, a ne morálky. Z toho a dalších svědectví Husových současníků je vidět, že Hus žil čistým životem a nedopouštěl se žádné černoty jako mnozí kněží v té době. Hus ale sám o sobě smýšlel jinak – znal své poklesky a nedostatky a litoval jich. Dokonce se nestyděl veřejně vyznávat své hřichy. O Vánocích studenti volili svého biskupa, dělali u toho maškary. Vedli ho do kostela a tam vše končilo divokou zábavou, tančením a řáděním. Lidé si mysleli, že vše je v pořádku, protože to bylo podle jejich studentského ustanovení – rubriky. Hus se jednou též stal tímto voleným biskupem a hrál toto bláznivé divadlo. Později přiznává, že byl také součástí této bláznivé rubriky, dokud mu Bůh nedal poznání z Písma.

Jinde přiznává, že se ta husa na hodech příliš krmila a chudých robotu žrala. To znamená, že se rád oddával dobrému jídlu na hostinách. Ty kněží mohli pořádat díky poplatkům (ofěrám), vybíraným od lidí, kteří na ně těžkou prací vydělávali. Také litoval toho, že miloval krásné oblečení, byl pyšný, hněval se při hraní šachů, a také v době, kdy už byl

knězem, byl zarmoucen ne nad tím, že ho protivníci kritizují a pomlouvají, ale nad svými hříchy. Jak se Hus vypořádával s nečistým svědomím?

Hus věřil, že Bůh odpouští hříchy kvůli prolité krvi Ježíše Krista na Golgotě. Takže lítost, vyznání hříchů a prosba o odpuštění, pokud je upřímná, stačí k tomu, aby byly hříchy vymazány a člověk byl opět čistý. Každé zlo znečišťuje srdce člověka, a jedině Kristova krev jej může opět očistit. Nikdo z lidí není čistý, ani jeden. Jedině Kristovým prostřednictvím je možné získat zpět čistotu srdce, která je cennější než zlato.

Jako kněz, který zpovídal lidi, Hus věděl, co lidská srdce znečišťuje nejvíce: smilstvo a mamon, tedy nezřízená touha po sexu a penězích či majetku. O smilstvu říkal, že je to nejhorší šelma, která ničí lidskou důstojnost, pro niž Kristus trpěl, aby nám ji znovu získal. Sexuální hříchy znečišťují nitro člověka víc než co jiného, protože se týkají jeho duše i těla. Majetek zase oslepuje oči, takže člověk je pak spoután jen přízemními věcmi a nemyslí na věčnost. Hus to výstižně vyjádřil v jednom ze svých kázání: „Neboť Boha nemilujeme se svatými v nebi, ani nepoznáváme jeho podobu s učenými, protože jsme ponořeni v hnoji tohoto světa, zabláceni touhou po bohatství a velmi málo ho milujeme s čistým srdcem. Jsme podobni sviním, které stojí v bahně, povalují se tam a dokud jim padají žaludy, tak je požívají. Až když přestanou padat, ztěžka pozvednou hlavu a vzhlíží k dubu. Tak jednáme i my.“

4. Svoboda

Jan Hus: Poznáte pravdu a pravda vás osvobodí.

Svoboda může být vnější (občanská, politická), nebo vnitřní – svoboda od zlého svědomí, od závislostí na čemkoliv a komkoliv, svoboda od strachu z lidí, snahy zalíbit se lidem za každou cenu, svoboda od systému, který lidem vnucuje, aby byli všichni stejní, stejně mysleli a stejně se chovali. Tento nátlak existoval v každé době. Společnost si samovolně vytváří své hodnoty, podle kterých nařizuje, co je jediné správné, a jednotlivec se tomuto řádu musí podřídít. Dříve se takový zvyk nazýval „obyčejem“; Hus to nazval „lidskými nálezkami“; dnes tomu říkáme normativ, společenská norma, kterou musí všichni dodržovat, aby se nestali netolerantními a politicky či jinak nekorektními. Hus tvrdil, že máme následovat pravdu obsaženou v Bibli, a to i v případě, že se od této pravdy společnost na hony vzdálila. Hus nám ukázal, že navzdory vnější nesvobodě lze mít vnitřní svobodu. Pokud žijeme podle poznané pravdy, osvobozuje nás tato pravda od všech zlých myšlenek a také od zlého jednání.

Husovy citáty o svobodě

Zprv je zjevné, že ten, kdo smrtelně hřeší, nemůže se ani maličko líbit Bohu, vlastně vůbec, protože se poddal pod jeho hříchu, a tím i pod jeho ďábla, jak říká Kristus: „Každý, kdo hřeší, je otrokem hříchu.“ (J 8,34) Apoštol Petr píše: „Vždyť čemu člověk podlehne, tím je zotročen.“ (2P 2,19) Ejhle, ďáblův otrok! A proto všichni, kteří touží smilnit, jsou otroci ďábla Asmodea a sami se z toho usvědčují, když zpívají: *Proto sloužím tvé lásce*. Slouží-li kdo své milence, proč jí slouží, než aby ji miloval a potom s ní spal, a tím otročí smilstvu, a tudíž Asmodeovi, který je nazýván knížetem smilníků...

Kázání 25. ledna 1411

Proto se říká: „Běda těm, kdo vydávají zlá ustanovení.“ (Iz 10,1) Neboť každý takový zákon vymyslel a ustanovil pouhý tvor. Proto Spasitel vytýká farizeům jejich tradice, které vymysleli jen k získávání peněz, a říká jim: „Proč přestupujete Boží příkaz pro svoji tradici?“ (Mt 15,3)

O postačitelosti Kristova zákona, 1414

Naléhavě vás celým srdcem prosím, nejmilejší, abyste byli skrze Ježíše Krista svobodní ode všech hříchů a vítězili nad tělem, světem a ďáblem, pohrdající marnostmi tohoto světa, abyste tak skrze milost Ježíše Krista všechno ochotně snášeli pro spásu a v těžkostech mohli vytrvat až do konce. Za to se, nejmilejší, vždy modlím a vzpomínám na vás ve svých přímlovkách. Neboť jsem u vás pracoval kázáním Božího slova – Bůh je mi svědkem – více než dvanáct let, a přitom mi bylo největším potěšením vidět vaši usilovnou píli v poslouchání Božího slova a upřímné a opravdové pokání mnohých.

A proto, nejmilejší, snažte se udržet si pravou víru, jistou naději, stůjte pevně v lásce k Božímu slovu a lpěte na něm s největší touhou, poslouvejte přitom ty, které vám poslal Spasitel, aby vám hlásali evangelium beze strachu, a vytrvale odporujte dravým vlkům – falešným prorokům. O nich mluví Kristus ke svým věrným: „Povstanou lživí proroci a svedou mnohé.“ (Mt 24,11) Kristus svým věrným nařizuje, aby si na ně dávali pozor, a učí, jak je mohou poznat, totiž po jejich

ovoci. Tímto ovocem je pýcha, smilstvo, lakomství, svatokupectví, pohrdání Božím slovem a pronásledování věřících, urážení druhých, ctižádostivost, zaujatost pro dodržování lidských nálezků a tak podobně.

List Pražanům roku 1413

Svoboda v Husově životě – Husa začala létat

Hus byl svobodný od všech lidských ustanovení a od každého špatného společenského systému. Tuto svobodu mu umožňovala jeho víra v poznanou pravdu, upřímnost srdce a vnitřní volnost od strachu z lidí a ze smrti. Říkal, že kdo se bojí smrti, ztrácí radost ze života. On tuto radost měl až do konce, protože se smrti nebál, i když prožil ve vězení velmi těžké zápasy, o kterých nechtěl ani psát. Poznamenal jen, že o těch vnitřních bojích v noci před popravou ví jen Bůh. Přesto i v ten těžký čas cítil Boží blízkost, protože napsal, že se rychle střídaly stavy povzbuzení a radosti se zármutkem a bolestí, ale ať tak či onak, vždy věděl, že Bůh je s ním.

Mocným středověkým nástrojem, jímž si církve zajišťovala pozici moci a převahy, byla klatba. Klatby se bál každý. Hlavním důvodem bylo to, že lidé věřili, že kněží mají moc nad jejich dušemi a mohou je poslat do věčného zatracení – pekla. Tento strach svazoval většinu lidí, takže zůstávali při zemi a nelétali. Jinými slovy – nedokázali svobodně samostatně hledat a poznávat pravdu, zkoumat podstatu věcí a samostatně se rozhodovat. Jednoduše dělali vše, co jim kněz řekl a nařídil. Mysleli si, že když poslouchají kněze, poslouchají Boha.

Hus prohlédl, že klatba vydaná proti člověku bez skutečného zdůvodnění nemá právní moc. Pak se ovšem v podstatě stává pro daného člověka pozhelnáním. Proto o sobě píše, že se ta husa, hloupý domácí pták, odvážila vzlétnout (osvobodila se od přízemnosti a slepé poslušnosti) a nenechala se zastrašit klatbou, která se nad ní vznášela jako dřevěný ostrůvek. Když ji viděli ostatní ptáci a zjistili, že se jí nic nestalo, začali také létat.

Dnes bychom řekli, že nastaly nepokoje a občanská neposlušnost. Je ale správné poslouchat autority, pokud vydávají nařízení, která jsou v rozporu s Božím zákonem? Podle Husa ne. I dnes nám společnost a její autority nařizují nepsané (a někdy i psané) zákony, které jsou v rozporu s Božím zákonem. Říkají nám, jak máme mluvit, jak máme myslet a co máme cítit. Proto i dnes můžeme následovat Jana Husa a začít létat.

Hlavní příčinou nesvobody však není společenské uspořádání; hlavní zdroj nesvobody je v nás samých. Sami sebe zotročujeme svým hříchem. Možná to nevypadá jako nesvoboda a otroctví, ale co jiného je například závislost na drogách, alkoholu, výherních automatech, mobilních telefonech, pornografii a dalších věcech? Tyto věci se nejdříve jeví jako úžasná svoboda, ale když jich pak chce člověk nechat, zjišťuje, že to nějak nejde. Ježíš Kristus nepřišel lidi zotročit a sebrat jim svobodu, jak se někteří mylně domnívají. Přišel osvobodit zajaté a propustit otroky. Proto zemřel na kříži, aby lidem přinesl odpuštění a svobodu od otroctví hříchu. Proto Hus napsal, že pravda tě osvobodí od hříchu a smrti.

5. Důstojnost

Jan Hus: Skutečně téměř celý svět se zde mýlí, když si váží více toho, kdo je bohatý, než toho, kdo je pokorný a chudý. Bůh tak nejedná, on nedělá rozdílu mezi lidmi, že by si více vážil toho, kdo má bohatství, postavení, nebo tělesnou krásu, než toho, kdo je chudý, nemá významné společenské postavení a je chudě oblečený.

Rozhodneme-li se jít svou cestou, vždycky nás čekají nějaké překážky. Lidé nám hází klacky pod nohy a my pak máme někdy chuť všeho nechat, všechno vzdát a *hodit flintu do žita*. Není snadné ustát posměšky, urážky, pomluvy a nepřátelství. Pokud však známe svou hodnotu, víme, že jsme milováni a přijímáni bez ohledu na to, jak jsme úspěšní nebo bohatí, krásní, vlivní a mocní, vzdělaní či schopní. Zkrátka víš, kým jsi, a víš, že na tvém postavení nic nezmění ani neúspěch ani pohrdání, a dokonce ani tvé vlastní omyly a selhání.

Pokud znáš vlastní hodnotu, pokud si vážíš sám sebe, neboli znáš svou důstojnost, pak si nepotřebuješ nic dokazovat, ani nejsi závislý na uznání od okolí. Důstojnost není povýšenost; je to vědomí vlastní identity – víš, kdo jsi. Jan Hus byl velmi oblíbeným kazatelem, byl skutečným miláčkem lidí. Důvodem jeho oblíbenosti a úspěchu bylo, že miloval lidi a vracel jim ztracenou hodnotu a důstojnost. Říkal lidem, že jsou důležití, že na nich Bohu záleží a že jsou pro něj vzácnější než celý svět.

Citáty Jana Husa o důstojnosti

Slyš, dcerko, a viz, nakloň své ucho, a važ si důstojnosti své duše...tvá duše je vzácnější pro Boha než nebe a země... proto si jí má člověk vážit, protože duše je chrám Boží a Duch Boží v něm přebývá.

Dcerka, kapitola 7.

To slyš, dcerko, a hled' si důstojnosti své duše a neboj se utrpení. Hle, Spasitel pro tebe plakal; plač i ty sama pro sebe. On se potil krvavým potem pro tebe a prolil svou krev, na to ráda s vděčností pamatuj. On pro tebe umřel, umři i ty hříchu pro něho a pro sebe. Zdali je malá důstojnost lidské duše, že se pro ni a její spásu Bůh stal člověkem, aby se člověk mohl nějak stát Bohem? Věčný Bůh se rozhodl stát se bídňým v těle, aby člověk mohl být slavným. Nesmrtelný Bůh chtěl zemřít, aby smrtelný člověk mohl věčně žít. To slyš, dcerko, a važ si důstojnosti své duše a udržuj ji v čistotě.

Dcerka, kapitola 7.

Člověk byl zrozen jako obraz Boží trojice, a to vzhledem k rozumu, paměti a vůli, které sice nemůže ztratit, ale může je pokazit hříchem, člověk však nenese plnou podobu Boží, dokud tento obraz – svou duši – nevyzdobí ctnostmi...podobu Boží může sice člověk ztratit, nikoli však obraz, protože zůstává člověkem...každý dobrý člověk je podobou Boží trojice, dokonce je Kristovým druhem na základě přijatého lidství. „*Pohledte, jakou lásku nám Otec dal, abychom byli nazváni Božími dětmi.*“ (1J 3,1) Jsme navíc i přáteli samotného Pána Ježíše Krista.

Kázání 7. června 1411

Skutečně je velká odměna pro živou víru: totiž moc být Božím synem. Tato moc je lepší a vznešenější než moc a postavení papeže nebo krále celého světa. Protože k čemu by bylo královské nebo papežské postavení nebo vláda nad celým světem, kdybys nakonec neměl tu moc, kterou by ses stal Božím synem, vyvoleným k věčnému životu? Proto, věrný křesťánku Boží, nejvíce stůj o tu moc, jíž bys nakonec byl Božím synem, a neusiluj mnoho o další moci. Protože bys o ně usiloval tak jako lidé tohoto světa: jeden stojí o to, aby byl mocným biskupem a měl mnoho majetku, jiný chce být králem, další pánem nad druhými; jeden mnohoobročníkem, druhý krásným a další silným, a málo jich, bohužel, stojí o to být Božím synem.

Výklad víry, kapitola 8.

Přesto doufám s Boží milostí, že bude-li to nutné, půjdu ve sporu s nimi (zástupci teologické fakulty) třeba i do ohně. Pokud nemohu osvobodit pravdu ve všem, aspoň nechci být nepřitelem pravdy, ale chci se smrtí postavit na odpor takovému ústupku. Ať si svět běží, jak mu Bůh dovolí běžet. Lepší je dobře (se ctí) zemřít, než zůstat na živu se zlým svědomím. Nesmí se hřešit kvůli strachu z trestu smrti. Skončit pozemský život v Boží přízni znamená zbavit se starostí a trápení. Kdo přidává vědomosti, přidává práce. Kdo mluví pravdu, hlavu si rozbíjí. Kdo se bojí smrti, ztrácí radosti života. Vítězí ten, koho ubíjejí, protože tomu neublíží žádné útoky a těžkosti, když ho neovládá žádný hřích... To jsou mé opory a pokrmy, kterými se můj duch osvěžuje, aby byl silný proti všem odpůrcům pravdy.

List Mistru Janu Kardinálovi z Rejštejna roku 1413

A protože skutečná láska začíná u sebe samého, je třeba, aby se člověk nejprve smiloval nad sebou samým, dříve než se smiluje nad druhým... I kdyby byl někdo hrozně ošklivý a plný vředů, přece se Bohu líbí více než ten, kdo je sice tělesně krásný, ale žije ve smrtelném hříchu.

Kázání 5. července 1411

Důstojnost v Husově životě – Lepší dobře zemřít, než zůstat na živu se zlým svědomím

Hus si sám sebe vážil natolik, že se rozhodl zachovat si svou identitu, sebeúctu a čisté svědomí navzdory bolesti z urážek a fyzického utrpení. Chtěl raději dobře zemřít se ctí a s vědomím toho, že nezradil pravdu, svou víru a také své následovníky, než aby si zachránil pozemský život, ale žil s celoživotními výčitkami a pocitem, že je křivý zrádce. Když mu teologická fakulta navrhla, aby odvolal své učení a vyznal, že papež je hlavou církve a kardinálové jsou jejím tělem, stroze to odmítl a řekl, že raději zemře v ohni, než by dělal kompromisy a hřešil. Věděl, že hlavou církve je Ježíš Kristus, nikoli papež, a tělem jsou všichni věřící křesťané, jak to vyplývá z Bible. Církev chtěla držet v rukou moc, vládnout nad lidmi a vše kontrolovat, proto učila věci, které byly v rozporu s Biblií. Tím upírala obyčejným lidem místo v Kristově těle, a tím i práva Božích dětí. Hus ale věděl, kým je a jaké má postavení v Bohu a před Bohem, a právě proto se nebál ve svých kázáních konfrontovat špatné zvyky církve a také bludné učení. Pravda ho zbavila strachu, proměnila jeho život, a on s vědomím vlastní identity statečně šířil pravdu dál. Nedělal to však s nenávistí a zlobou, nebojoval proti lidem, ale proti špatným věcem, které společnost frustrovaly.

Hus učil, že aby si někdo mohl vážit druhých a dokázal je milovat, potřebuje nejprve přijmout sám sebe, mít k sobě úctu a milovat se. Ježíš řekl, že máme milovat svého bližního jako sami sebe. To znamená, že čím více jsme schopni přijímat a milovat sami sebe bezpodmínečnou láskou, tím více jsme schopni milovat druhé lidi. Sami sebe pak můžeme milovat, když přijmeme bezpodmínečnou Boží lásku v Ježíši Kristu, který nás miloval natolik, že za nás obětoval svůj život.

6. Odvaha

Jan Hus: Vítězí ten, kdo bývá poražen, protože jemu neškodí žádné nepřátelství, pokud ho neovládá žádné zlo.

Tam, kde máme nad někým převahu, nepotřebujeme odvahu. Odvaha je třeba tam, kde nás něco přesahuje, ale vnímáme, že je nutné postavit se zlu a bojovat za dobro (ať už se to týká národa, blízkých nebo mě samotného). Obrovskou odvahu stojí i rozhodnutí přijímat druhé lidi, vážit si jich, mít je rád (i přesto, že se někdy mýlí a ubližují) a povzbuzovat je k dobrým rozhodnutím a změnám. Znamená to být připraven na odmítnutí a bolest, a někdy třeba i na prohru. Zde nám může pomoci Husovo přesvědčení, že častokrát je skutečným vítězem ten, kdo byl překřičen a ponížen, pokud zastával pravdu a měl čisté svědomí. Odvaha znamená stát za pravdou a neustoupit, a to i v případě, že na konci této cesty stojí hranice. Hus se odvážil vzepřít celému středověkému systému poslušnosti tam, kde mu zakazovali kázat Boží slovo. Dobrovolně přijel do Kostnice, kde statečně hájil pravdu před koncilem, jenž zastupoval nejvyšší duchovní i světskou moc. Svou víru a pravdu nezapřel ani tvář v tvář smrti upálením. Jak o něm řekl Erasmus Rotterdamský: *Byl upálen, ale nebyl přemožen.*

Citáty Jana Husa o odvaze

Neboj se zemřít pro Krista, chceš-li žít s Kristem. On zajisté říká: „Nebojte se těch, kdo zabíjí tělo, ale duši zabít nemohou.“

List Mistrovi Martinovi z Volyně v Kostnici 16. června 1415

Odvaha v Husově životě – Poenam talionis

Roku 1412 se situace v Praze vyhrotila. V ulicích probíhaly nepokoje způsobené vyhlášením odpustků a popravením tří nevinných mladíků. Za těchto dramatických událostí probíhala jednání o tom, zda platí povinnost poslechnout všechny příkazy nadřízených, a to i v případě, že jsou proti Božímu zákonu, nebo ne. Hus tvrdil, že neposlušnost je v podstatě poslušností, protože je to stejné, jako když nižší autorita vydá nařízení, ale vyšší autorita vydá nařízení jiné; v takovém případě se musí poslechnout autorita vyšší. A protože nejvyšší autoritou je Bůh, pak neposlušnost ve zlých věcech nejenže není dovolená, ale je přímo neposlušností té nejvyšší autoritě.

Když tedy Husovi nepřátelé usilovali o zničení Husa a o jeho upálení, zavolal si obě zneprátelené strany král Václav IV. a snažil se je usmířit. Jednání se protahovala a zastánci prodeje odpustků trvali na tom, že se papežskému nařízení nesmí odporovat, zatímco Hus z Bible dokazoval, že prodej odpustků je přímo proti Božímu nařízení. Proto se jednalo o učené disputaci, kde by se ukázalo, na čí straně je pravda. Hus souhlasil, ale protože jeho protivníci jej chtěli upálit, řekl, že do učené disputace půjde pouze tehdy, když se uplatní zásada poenam talionis, což znamená odvetný trest. To by znamenalo, že pokud v rozpravě prohraje Hus, bude upálen, a pokud prohrají odpůrci, budou upáleni oni. Do toho se jim však nijak nechtělo. Hus byl připraven hájit pravdu i s rizikem smrti, jeho osočovatelé nikoli.

7. Úcta

***Jan Hus:* Lidé jsou ničení, když si více váží těch, kdo mají postavení a majetek, místo aby si vážili lidství každého člověka proto, že byl stvořen podle Boží podoby. Protože když si vážíme lidí pro to, co mají, nevážíme si jich pro to, kým jsou.**

Je snadné chovat úctu k lidem, kterých si vážíme, kteří jsou nám blízcí, a máme je rádi. S lidmi, u nichž se nám nelíbí jejich jednání a názory, nemusíme vždy souhlasit, ale přesto si k nim můžeme uchovat úctu, třeba „jen“ proto, že na sobě nesou Boží obraz. A to i přesto, že někdy vypadají „pod obraz“. Má snad bohatý podnikatel větší hodnotu než poslední opilý bezdomovec? Má snad všemi milovaná sličná modelka větší cenu než žena v domácnosti? Je snad prezident velkého národa hoděn větší lásky než dělník ve výrobě? Hus věřil, že všichni lidé mají věčnou hodnotu a je v nich velký potenciál. Bez ohledu na to, co dělají, jak jsou úspěšní a jak hluboko spadli. Proto je důležitější to, kým jsme,

než to, co máme. Od toho, kým jsme, se odvíjí, jak myslíme a co děláme. Hus byl přesvědčen, že si všech lidí máme vážit ne kvůli tomu, co vlastní, a co vidíme na povrchu (že jsou bohatí, slavní, krásní, silní a úspěšní), ale kvůli tomu, kým jsou. On sám si na kostnickém koncilu zachoval úctu ke všem, kteří pracovali na jeho odsouzení, včetně krále Zikmunda a kardinálů.

Citáty Jana Husa o úctě

Lidé jsou ničeni, když si více váží těch, kdo mají postavení a majetek, místo aby si vážili lidství každého člověka proto, že byl stvořen podle Boží podoby. Protože když si vážíme lidi pro to, co mají, nevážíme si jich pro to, kým jsou.

Postilla, čtení 54

Skutečně téměř celý svět se zde mýlí, když si váží více toho, kdo je bohatý, než toho, kdo je pokorný a chudý. Bůh tak nejedná, on nedělá rozdíl mezi lidmi, že by si více vážil někoho pro jeho bohatství, postavení, nebo tělesnou krásu než toho, kdo je chudý, nemá významné společenské postavení a je chudě oblečený.

Postilla, čtení 54

Úcta v Husově životě – Loupežník Mikeš Zúl z Ostředka

V českém království se pohybovali i loupežníci, kteří kradli a rabovali, a pak se častokrát zabydleli v některém z dobytých hradů, kde byli v bezpečí. Jedním z takových loupežníků byl i Mikeš Zúl z Ostředka, který se opevnil na hradě Ostředku, odkud podnikal loupeživé výpravy do kraje. Byl to nelítostný vrah. Měl u sebe skupinu padesáti mužů, a to už byla malá armáda. Král Václav poslal na Mikeše vojsko, to hrad dobylo a loupežníky zajalo. Všichni byli odsouzeni „k smrti loupežnické“, což znamenalo oběšení. Vůdce bandy Mikeš neměl před ostatními žádnou výhodu, jen tu, že jeho šibenice byla vyšší než ostatních.

Před popravou zavolali Husa, aby se pokusil Mikešovi posloužit a smířil ho s Bohem. Nevíme, o čem s tímto vrahem Hus mluvil, ale pravděpodobně jej přivedl k pokání, protože Mikeš nahlas zvolal, aby se za něj všichni modlili. Hus si vážil všech lidí bez výjimky. Základem jeho úcty k druhým lidem nebylo to, jak vypadají, jak jsou bohatí, krásní a vzdělaní, ani jejich společenské postavení; byla to jediné víra, že na sobě nosí Boží podobu. To, že je Bůh stvořil ke své podobě a miluje je, to bylo pro Husa důvodem, proč si lidí vážil. Možná že Mikešovo smýšlení a srdce na poslední chvíli změnilo právě to, že jej Hus neodsuzoval, ale řekl mu o Boží lásce.

Hus si vážil i těch nejposlednějších lidí. Neustále jim zdůrazňoval jejich hodnotu a povzbuzoval je, aby šli dál, aby rostli v krásné lidi a nezůstávali v průměrnosti. Tato krása duše je něco jiného než krása těla. Tělesnou krásu člověk přirozeně ztrácí s věkem, ale krása srdce může trvat až do smrti. Přesto si dokázal vážit i urozených lidí, a to dokonce i těch, kteří jej podrazili, což nebývá jednoduché.

Jedním takových byl král Zikmund. Ten chtěl, aby se Hus zúčastnil koncilu v Kostnici a slíbil mu ochranný glejt. To měla být písemná záruka, že se Hus bude moci bezpečně pohybovat po říši, a také se bezpečně navrátí do Prahy. Pokud jej koncil odsoudí k trestu smrti, rozsudek bude vykonán v Praze. Dne 13. června 1415 Hus už poněkolkáté usiluje o veřejné slyšení, které mu Zikmund slíbil. Píše spřízněným pánům dopis: „Znovu vás prosím všechny pány, kteří tu jsou, aby u krále poprosili o poslední slyšení, neboť on sám na koncilu řekl, že mi bude slyšení dáno co nejdříve. Bude to jeho veliká hanba, pokud nesplní své slovo. Myslím však, že jeho slovo je tak stálé jako jeho slib o bezpečném průvodu, o kterém mi už v Čechách říkali, že se mu mám vyhnout. Jiní říkali: ‚On sám tě vydá nepřátelům!‘ Pan Mikeš Divoký mi řekl před mistrem Jesenicem: ‚Mistře, věz, že budeš určitě odsouzen!‘ Myslím, že znal králův úmysl. Soudil jsem, že má pochopení pro Boží zákon a pro pravdu, ale nyní vidím, že ho má málo – odsoudil mne dřív než moji nepřátelé. Kdyby se aspoň zachoval jako pohan Pilát, který si vyslechl žaloby a řekl: ‚Žádnou vinu nenalézám na tomto člověku!‘ Nebo kdyby byl aspoň řekl: ‚Hle, dal jsem mu ochranný list. Pokud se nechce podrobit rozhodnutí koncilu, pošlu ho zpět k českému králi s vaším nálezem a svědectvími, ať ho sám rozsoudí se svými duchovními!‘ Vždyť to mi slíbil ústy Jindřicha Lefla a dalších lidí, že mi zjedná slyšení, a kdybych se nepodrobil, že mne pošle bezpečně zpět.“ Přesto, že si na Zikmunda takto stěžuje svým přátelům z kostnického vězení pár dní před popravou, už 21. června píše stejným přátelům dopis, ze kterého je vidět úcta, kterou ke králi choval: „Děkuji všem pánům rytířům a vladykům českého království, zvláště králi Václavovi a paní králové, mé milé paní, že mne milovali, laskavě se ke mně chovali a usilovali o mé osvobození. Děkuji též králi Zikmundovi za vše dobré, co mi prokázal. Děkuji všem pánům českým i polským, kteří vytrvale a pevně usilovali o pravdu a mé osvobození.“

8. Pokora

Jan Hus: Držte se pokory, protože ona sama povyšuje.

Nemůžeme někomu říkat, že si ho vážíme, a přitom se nad něj povyšovat. Proč bychom však měli být pokorní? K čemu nám to bude, když žijeme v čase asertivních ostrých loktů? Protože cesta nahoru je cestou dolů a cesta dolů je cestou nahoru. Kdo se povyšuje, bude ponížěn, a kdo se ponižuje, bude povýšen. Hus tomu také věřil. Pýcha předchází pád, jak říká přísloví. Dnes se pokora stává cizím slovem, kdy už nejen mladí lidé nevědí, co označuje. Pokora je potřebná pro kvalitní mezilidské vztahy. Víme, že někdy stačí „malé“ pokoření a omluva, a lidé jsou si ochotní odpustit i větší prohřešky a chyby. Pro urovnání rozbitých vztahů je někdy potřeba pokora větší a hlubší.

Ale pokud to může vést ke smíření mezi lidmi, což přináší hluboké uspokojení a štěstí, proč to nezkusit? Pokora není velké riziko, jen se tak tváří. S úměrnou dávkou pokory souvisí ta moudrá rada v jedné české pohádce: „Nad nikoho se nepovyšuj a před nikým se neponižuj!“ Nedívat se na druhé lidi shora, ale ani zezdola. Jan Hus ukázal pokoru na tom, jak otevřeně mluvil o hříších svého mládí a pokorně prosil své následovníky, aby se za něj modlili. Také vždy říkal koncilním soudcům, že chce s pokorou a rád odvolat své učení, ale potřebuje být přesvědčen důkazy z Bible.

Citáty Jana Husa o pokoře

Prosím tě kvůli Bohu, nemiluj nádherná roucha, jak jsem si je já, bohužel, oblíbil a nosil, a tak jsem nedával lidem, kterým jsem kázal, žádný příklad pokory.

List Mistrovi Martinovi z Volyně, v Kostnici 16. června 1415

Za druhé můžeš rozpoznat, zda jde o ovci nebo o vlka podle toho, jak se zachová, když ho zataháš za ocas. Pokud je to vlk, zašklebí se na tebe, ale ovce jde dál kupředu bez mečení. Snáší-li to trpělivě, je to ovce. Za třetí se ovce pozná podle toho, že nosí svěšenou hlavu, což znamená pokoru.

Stejně tak rozlišuj mezi lidmi, ať jde o muže nebo ženu: je-li to vlk, bude se vzpírat a výt, pokud pokorně vytrpí příkoří, je to ovce. Vlka vyje se vztyčenou hlavou, chlubí se a vyvyšuje se svou mocí, která je mu dána, anebo bohatstvím. Právě tak dělají i chlubití kněží, kteří říkají: „Hlupáci, my vás můžeme poslat do pekla, nebo vám dát Ducha svatého!“

Kázání 2. června 1411

Hle, zde je psáno, že žít pokorně, trpělivě a mírně znamená chovat se vždy důstojně před Bohem...neboť pyšní lidé se stále s někým stýkají a dělají vše, co apoštol zavrhl. Především žijí v pozemském nadbytku a myslí jen na to, jak by ho dosáhli. Naproti tomu Kristus visel na kříži jako největší chudák, svlečený z vlastních šatů. Za druhé usilují pyšní o světskou moudrost, naproti tomu Kristus byl považován za blázna podle výroku: „Slovo o kříži je bláznovstvím těm, kdo jsou na cestě do záhuby, nám, kteří jdeme ke spáse, je mocí Boží.“ (1K 1,18) Za třetí usilují pyšní o tělesné rozkoše, jako když se při tanci neslušně kroutí; Kristus naproti tomu byl obnažen a bičován.

Za čtvrté je to světská sláva, po které pyšní touží, naproti tomu Ježíš Kristus, nejvyšší Pravda, dovolil, aby ho nazývali svůdcem a bláznem...je lepší, když pokorný člověk chce být považován za slabocha, než prohlašován za pokorného jen kvůli tomu, aby byl chválen pro svou pokoru. Všimni si, že některá pokora je jen předstíraná...jiná je pravá pokora. To je pokora srdce, o níž mluví Matouš (o Ježíši Kristu): „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce.“ (Mt 11,29) Linkolnský (Robert Grosseteste, biskup v Linkolnu, † 1253) vyjmenovává znaky skutečné pokory: „Kdo nepohrdá tím, že ho někdo nižší napomíná, kdo si nelibuje v počtách, kdo se nevyšuje a neraduje se z chvály, kdo neodplácí zlým za zlé ani zlořečením za zlořečení, kdo je první v pomáhání a službě mezi těmi, kdo jsou si rovni...kdo je postavený v autoritě, a přesto se považuje spíše za podřízeného než za vedoucího...“

Kázání 25. září 1412

Ježíš si je zavolal a řekl: „Víte, že vládcí národů panují nad nimi a velcí nad nimi vykonávají svrchovanou moc. Mezi vámi tomu tak nebude; ale kdo by se chtěl mezi vámi stát velkým, bude vaším služebníkem; a kdo by chtěl být mezi vámi první, bude vaším otrokem. Stejně jako Syn člověka nepřišel, aby si nechal posloužit, ale aby posloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.“ (Mt 20,25-28)

O postačitelosti Kristova zákona, 1414

Pokora v Husově životě – Štěpáne, prosím, odpusť mi!

Ačkoliv Hus začínal svá studia ambiciózně – chtěl být bohatý, mít se dobře a být lidmi uznávaný – kolem třicátého roku nastala v jeho životě velká změna. Souviselo to s učením Johna Wycliffa (Jana Viklefa) a dalšími okolnostmi. V ten čas se Hus stal knězem, a to byl okamžik, kdy přestal žít tak, jako žila většina tehdejších kněží. Naopak se rozhodl žít skromně, peníze rozdával chudým, přestal hrát šachy, u nichž se častokrát rozčilil, a přestal navštěvovat přepychové hostiny. K tomuto rozhodnutí dospěl na základě poznání pravdy a touhy žít v pokoře podle příkladu Ježíše Krista. Husovu pokoru vidíme dobře na jeho odvaze a svobodě veřejně se přiznávat ke svým selháním a hříchům.

Svému žákovi Martinovi z Volyně píše v dopise z vyhnanství tato slova: „Bojím se také, že pokud nenapravíš svůj život a nevzdáš se krásných a zbytečných oděvů, budeš tvrdě pokárán od Pána, stejně jako já bídny budu pokárán, protože jsem takové oblečení nosil, když jsem byl sveden špatnými zvyky světa a pochvalou od lidí, v jejichž blízkosti jsem byl zasažen duchem pýchy proti Bohu.

A protože jsi dobře poznal má kázání a veřejné vystupování, nemusím ti už více psát, ale žádám tě pro milosrdenství Ježíše Krista, nenásleduj mne v žádné lehkomyšlnosti, kterou jsi u mne viděl. Sám víš, že jsem dříve, než jsem se stal knězem, rád často hrál šachy, a tím marnil čas, a často jsem sebe i jiné tou hrou vyprovokoval k hněvu. Pro toto selhání a mnohé další, kterých jsem se dopustil, svěřuji se tvým modlitbám, aby mi Pán odpustil. Neváhej vzývat Boží milosrdenství, aby Pán laskavě vedl můj život, a až bych přemohl hříchy tohoto světa, tělo, svět a ďábla, mohl mne usadit v soudný den do nebeské vlasti.“

Hus se také dokázal velice pokořit, když se omluvil svému nejhoršímu nepříteli, jenž byl dříve jeho nejbližším přítelem, Štěpánovi Pálečovi. Ten na koncilu usiloval o Husovu popravu a dosáhl jí. Hus si jej několik dní před popravou nechal zavolat a v slzách ho prosil za odpuštění kvůli tomu, že ho ve svých spisech nazval „slídilem a vymýšlečem“. Obojí to bylo pravda, ale on přesto prosil o odpuštění toho, kdo proti němu sestavoval lživé články obžaloby. Hus nehleděl na to, zda ostatní mají čisté svědomí, ale bez ohledu na ostatní lidi téměř úzkostlivě usiloval o vlastní čisté svědomí před Bohem.

Když stál Hus na koncilu a ptali se ho, zda chce odvolat své učení, vždy odpovídal, že chce rád odvolat a litovat toho, co učil, když ho poučí, že to bylo v rozporu s pravdou, která je v Bibli. Hus nebyl pyšný a zatvrzelý člověk. Naopak uznával, že se v mnohém mýlí, ale aby mohl změnit svůj názor, potřeboval být vnitřně přesvědčen, že se mýlil.

9. Odpuštění

Jan Hus: Mírumilovný je ten, kdo žádá odpuštění pro toho, kdo mu škodí...nikdo mi neškodí víc, než Páleč, kéž mu všemohoucí Bůh odpustí.

Odpuštění je velká věc. Bez odpuštění se nedá žít. Každý potřebujeme odpuštění, protože nikdo není tak dokonalý, že by někomu neublížil, a také není na zemi člověk, kterému by někdo neškodil. Přijetí odpuštění je předpokladem pro růst duševního zdraví. Sebeodsuzování vede totiž ke ztrátě vnitřní jistoty a stability, a také k psychickým problémům. Jestliže člověk nedokáže odpustit sám sobě, může to vést k dalšímu zlému jednání a je to překážkou kvalitních a trvalých vztahů, protože člověk pak sám sobě nedůvěřuje. Také odpuštění druhým lidem je osvobozující. Pokud se pokoříme a omluvíme, můžeme být svobodní od výčitek a násilí. Když odpustíme druhým, jsme znovu svobodní od hořkosti, vnitřního trápení a sevření, které nám nechota odpustit působí. Hus dokázal z Boží milosti odpustit i svému bývalému příteli Pálečovi, jenž v Kostnici připravoval články obžaloby, které vedly k jeho odsouzení a upálení. Také se modlil za Páleče, aby mu Bůh odpustil. Mohl to udělat proto, že věděl, že i jemu Bůh odpustil jeho vlastní hříchy. Stejně jako Kristus odpustil svým mučitelům, tak i Hus.

Citáty Jana Husa o odpuštění

Téměř celou včerejší noc jsem psal odpovědi na články, které sestavil Páleč. Otevřeně usiluje o mé odsouzení. Bůh mu odpusť a mne posilni.

Nikdo mi neškodí víc než Páleč, kéž mu všemohoucí Bůh odpustí. On, Páleč, je vůdcem všech a slédník (slídil).

List přátelům, kteří byli v Kostnici 3. ledna 1415

Napomínám vás při samotném nejlaskavějším Ježíši, abyste se navzájem milovali, usilovali o vymýcení rozkolů a dbali především na Boží čest. Pamatujte, jak jsem se vždy snažil pozvednout univerzitu k Boží cti, a jak jsem se trápil nad vašimi sváry a výtržnostmi, a jak jsem chtěl náš přeslavný národ sjednotit v jedno. A hle, jak mi zhořkl v některých mně nejmilejších, za něž bych byl nasadil život! Sužují mne urážkami, potupami, a později i hořkou smrtí. Kéž jim všemohoucí Bůh odpustí, neboť nevědí, co učinili. S upřímným srdcem za ně prosím, aby je Bůh zachoval.

Odpuštění v Husově životě – Přítel Páleč, přítelkyně pravda

Jan Hus nám dal příklad, když odpustil svému blízkému příteli Štěpánu Pálečovi velkou zradu.

Štěpán Páleč byl mistr na teologické fakultě. Jako jeden z prvních mistrů na pražské univerzitě přijal spisy a učení anglického učenice Jana Viklefa a začal toto reformační učení směle hájit. Zlom v názorech nastal u Štěpána po roce 1408, když byl spolu se Stanislavem ze Znojma vyslán na koncil v Pise, kde byli jako kacíři zatčeni, a teprve po roce věznění na zásah Václava IV. propuštěni ze žaláře.

Přesto až do odpustkových bouří v roce 1412 byl ještě Husovým přívržencem a přítelem. I když se zpočátku teologická fakulta postavila proti prodávání odpustků v Praze, brzy svůj postoj změnila, a Páleč, který byl tehdy jejím děkanem, zakázal bakalářům teologie (patřil mezi ně i Hus) odpustkové buly kritizovat. V nastalých nepokojích vypověděl Václav IV. Páleče a tři další mistry z království. Tehdy se Páleč s Husem rozešli nadobro. Hus řekl: „Přítel Páleč, přítelkyně pravda, je-li nutné volit, je správné dát přednost pravdě.“

Na Páleče se vztahuje staré české přísloví „kam vítr, tam plášt“. Byl typickým příkladem člověka, který se dá ovlivňovat: strach ze smrti (jako kacíř mohl být odsouzen k upálení na hranici jako později Hus) ho přiměl ke zradě jeho přítele Husa, k zradě jeho víry a přesvědčení. Ale nejen to. Po zahájení koncilu v Kostnici se Páleč odebral na jednání a později komisi, která vyšetřovala Husa, hojně zásoboval nenávisnými obviněními jeho osoby. Velice Husa ranil, když přišel k němu do cely s vyšetřovací komisí a kardinály a pozdravil ho: „Od dob Ježíše Krista nepovstal kromě Viklefa horší kacíř než ty.“ Hus mu přesto odpustil.

Krátce před popravou si jej nechal zavolat do cely a prosil ho v slzách za odpuštění kvůli tomu, že o něm ve svém spise napsal, že je to „vymýšleč“. Byla to ovšem pravda, protože Páleč na koncilu usiloval o Husovo upálení a různě upravoval jeho články, aby v nich bylo vidět jeho kacířství. Přesto se mu Hus omluvil a prosil ho o odpuštění. I Páleč plakal, a řekl, že nechtěl, aby to takto dopadlo. Avšak jakmile odešel z cely, okamžitě pokračoval ve své špinavé práci proti bývalému příteli. Hned za dveřmi prohlásil: „Z Boží milosti už brzy upálíme tohoto kacíře, kvůli němuž jsem vydal mnoho zlatých.“ Hus o tom napsal zprávu ve svém dopise, ale připsal: „Vězte ale, že jsem to nepsal proto, abych se mu pomstil, protože jsem pomstu přenechal Bohu, ale vroucně se za něj k Bohu modlím.“

10. Radost

Jan Hus: Kdo se bojí smrti, ztrácí radosti života.

Veselí a zábavy máme okolo sebe spoustu, ale opravdová radost je velmi vzácná. Radost lze uchovat i v situacích, které nejsou veselé, když má člověk hlubší důvod se radovat z věcí a hodnot, které jsou dlouhodobější. Radost z odpuštění a vědomí vlastní hodnoty je silná zbraň. Někdo se této radosti bojí, proto nám ji stále krade. A někdo jiný nám tuto radost ze srdce přeje. Radost je znamením vítězství. Radost je vnitřní světlo, které prosvítí duši jako sluneční paprsky. Po radosti všichni touží, ale málokdo ji má a udrží. Jan Hus byl veselým člověkem, který měl rád vtipy, a dokonce vtípkoval i ve svých kázáních. A často! Dokázal se radovat i v tom nejtěžším okamžiku života, když na popravišti zvolal: „A v té pravdě, kterou jsem celý život hlásal, chci dnes vesele zemřít!“ Důvod jeho radosti přesahoval tento pozemský život – jeho radost sahala do věčnosti.

Citáty Jana Husa o radosti

(Rozhovor s ďáblem) Když za šesté říkáš, ďáble: „Jak těžký zákon vám Bůh nařídil!“, falešně se divíš, neboť on řekl: „Mé jho je sladké a břímě lehké.“ (Mt 11,30) Co může být pro skutečného Božího syna lehčí a co sladší, než milovat Boha nade všechny jiné věci a svého bližního jako sebe? Když to člověk má, nese svůj kříž jako Ježíš. Když říkáš: „A kdo by ten zákon mohl naplnit?“, říkám, ďáble, že každý, kdo chce. A když říkáš: „Zakázal vám každé potěšeníčko!“, lžeš, ďáble! On naopak všem svým nařizuje, aby se veselili a radovali; zakázal ale každé veselí zlé, marné, jež ve skutečnosti není veselím, ale marností...

Hle, ďáble, tvoje argumenty nestojí za nic. Nemáš-li jiné lepší, jakože nemáš, jdi ode mne, neboť tebe, lháře, nechci poslouchat, ale milého svého Otce a Spasitele, Ježíše Krista, jenž je věčná pravda!

Dcerka, kapitola 4.

Protože je přirozené, že člověka přitahuje to, co považuje za nejvyšší dobro, je také pravda, že čím více se blíží cíli, tím více spěchá, aby jej dosáhl. Pokud člověk žije svatým životem, miluje svého Boha, a pak platí, že čím je mu blíže, tím je veselejší. Protože to dobro, které člověk poznal zdálky, způsobuje radost v srdci, když se k němu přibližuje. To platí nejen o člověku, ale i o zvířatech, neboť i pes, vůl či kůň směřují k tomu, co je pro ně potěšením, a čím blíže jsou k cíli, tím rychleji běží a nedají se odehnat; stejně i chlapec k dívce a dívka k chlapci.

A to je důvod, proč dobří lidé chtějí zemřít a vesele očekávají na smrt, neboť se už blíží k tomu dobrému, které milují. Naopak ale lidé, kteří si zamílovali hřích, se smrti bojí, protože Boha nemilují.

Výklad desatera, kapitola 39.

Radost v Husově životě – Zapiš to, kuklíku!

Jan Hus byl radostný člověk, který měl od mládí rád humor. Radost mu pomáhala snášet těžkosti a příkoří od protivníků a zachovat si dobrou a vítěznou mysl. Mnozí mají za to, že Hus byl středověký kazatel, a jako takový byl přísný asketa, který neměl rád pozemský život, byl stále jen vážný a tvářil se svatě. Hus takový nebyl. Naopak s ním byla legrace, jak můžeme poznávat z jeho spisů a kázání. Samozřejmě mu nešlo o legraci jako takovou, on měl radostné srdce, a to kvůli Boží milosti, kterou mohl v nitru zažívat. Zdrojem Husovy radosti nebylo pozemské blaho, ale cítitelná blízkost Boha.

Hus mnohokrát vyslovil slova, kterým těžko rozumíme. Například když před smrtí vyznal, že chce v té pravdě, kterou hlásal, vesele zemřít. Nebo když v Kostnici, kde mu hrozilo uvěznění a upálení, řekl, že husa ještě není pečená a nebojí se upečení. Nebo když s přítelem Jeronýmem Pražským před odchodem do Kostnice vtipkovali o smrti – že o ní mnohokrát slychali, co dovede, a nyní to vyzkouší na vlastní kůži. Smrt byla pro Husa jen bránou do Božího království, proto se jí nebál a bral ji s nadhledem. Byl smířen s Bohem.

Jeho smysl pro humor ale vidíme i v betlémských kázáních, která se nám zachovala. Jednou, když kázal, uviděl mezi posluchači jednoho mnicha s kuklou (kápí) na hlavě, jak si horlivě něco zapisuje. Hus přerušil kázání a řekl: „Zapiš to, kuklíku, a nes v onu stranu!“ Měl na mysli, aby to odnesl ke dvoru arcibiskupa, který sledoval, co se v Betlémské kapli děje a káže. Takové hlášky posluchače bavily, protože z nich cítili Husovu převahu nad mocnými tehdejšího světa, která se projevovala v těchto reakcích. Hus se nebál, že na něj někdo bude u arcibiskupa žalovat, nebál se důsledků cesty následování pravdy a Pravdy.

Jindy, při několikahodinovém výslechu v Kostnici, byl již vyčerpaný, nemocný, bolely ho zuby a začínala jím třást horečka. Angličané předložili opis listu oxfordské univerzity, přineseného do Prahy, a ptali se ho, zda tento (zakázaný) Viklefov dopis předčítal v Betlémské kapli. Hus, jakkoli byl unaven, ukázal na svého bývalého přítele Štěpána Páleče a řekl: „Tento můj dřívější přítel si dobře pamatuje Mikuláše Faulfiše, který ten list přinesl ještě s jedním, o kom nevím, kdo to byl.“ Zeptali se ho, kde je nyní. Mistr řekl: „Zemřel někde, tuším, mezi Španělskem a Anglií.“ Oni se mu vysmáli. Také před samotnou smrtí si Hus udržoval svou radost a typický humor, když během odsouvání (Hus byl kněz, a než jej popravili, museli jej nejprve zbavit kněžského svěcení) komentoval každý úkon svých nepřátel.

Když se nedovedli dohodnout, jak mu mají porušit tonzuru (kněží měli na hlavě vyholenou část, které se říkalo tonzura), zda nůžkami nebo břitvou, a začali se hádat, jak je to správně, Hus posměšně poznamenal: „Hle, ani v tom rouhání se nedokážou shodnout.“ Když mu se slovy „Odevzdáváme tvou duši ďáblu!“ nasazovali papírovou čepici, na níž byli namalovaní ďáblové, jak trhají jeho duši, Hus to klidně komentoval: „A já ji odevzdávám nejmilostivějšímu Ježíši Kristu. On pro mne ráčil nést korunu trnovou, ačkoli byl nevinný, a já, bídný a hříšný, chci pokorně nést tuto lehoučkou korunu pro jeho jméno a pravdu.“

11. Láska

Jan Hus: Milovat někoho znamená správným způsobem usilovat o jeho dobro. Prosím vás, abyste se navzájem milovali, nikoho neutlačovali a každému přáli pravdu.

Láska je největší věc na světě, ale také nejvíce pošlapávaná. Láska je víc než sex. Láska je víc než úžasný cit. Láska je víc než přátelství. Láska je obrovský dar, který se nedá vynutit ani koupit, jediné zdarma získat. Láska je oběť. Oběť je důkazem lásky, projevem opravdovosti. Bez oběti by láska neměla tu moc a hloubku, jakou má.

Bez oběti by nebylo lásky. Někdo se musel obětovat. Aby všichni mohli přijmout bezpodmínečnou lásku, někdo za ni musel zaplatit svým životem. Ježíš Kristus je zdroj nekonečné lásky, která se vydala jako oběť. Kdo došel ve svém životě k lásce, došel k cíli. Hus vyzval Čechy, aby se milovali a navzájem se neutlačovali.

Citáty Jana Husa o lásce

Také prosím, abyste se navzájem milovali, nedovolili násilné utlačování dobrých lidí a každému přáli pravdu.

List Pražanům v Kostnici 10. června 1415

Láska spočívá v čistém srdci, v dobrém svědomí a v opravdové víře.

Kázání 7. června 1411

Co je střechem našeho duchovního domu? Láska. A střechem tohoto domu je milování všech, protože apoštol říká, že v lásce Boží je naše střecha nejpevnější. „*Láska nikdy nezanikne,*“ píše apoštol (1K 13,8). Vystavějme Pánu Bohu dům k obývání. Nejde o dům tělesný, protože Šalomoun říká: „*Kdo je schopn postavit mu dům, když nebesa, ani nebesa nebes nemohou jej pojmut?*“ (2Pa 2,5) Proto si Bůh váží duchovního domu v našem srdci více než celého nebe. Zajisté je každý věrným křesťanem, kdo připravuje dům svého svědomí tak, aby byl důstojným příbytkem Ducha svatého a celé Trojice. Vystavěj domy, kláštery, oltáře, a přesto budeš na věky zavržen, pokud nepostavíš svůj dům láskou. Pokud tedy někdo postaví mnoho klášterů, a přitom nemá lásku, aby jí připravil svoji duši za příbytek Bohu, nestaví důstojně pro Boha, ani se Bohu nelíbí, protože příbytek v jedné věrné duši je Bohu milejší než všechny pozemské kláštery na celém světě.

Kázání 19. prosince 1410

Skutečná láska začíná u sebe samého. Pokud nezačneš u sebe, abys miloval sebe, věz, že nebudeš k nikomu dalšímu milosrdný, jak říká Sírachovec: „*Kdo je sám k sobě zlý, ke komu bude dobrý?*“ Kdo se však dopouští nepravosti, nenávidí svého ducha. Když se slituješ nad sebou, pak nezapomeň slitovat se nad druhými. A protože největší bída je hřích, pokud víš, že tvůj bližní hřeší, vytrhni ho z bídy a dříve se slituj nad duší Kristovou než nad tělem.

Kázání 19. prosince 1410

Ptáš se, co znamená milovat Boha? Odpovídám ti, že milovat Boha znamená přát Bohu dobro (chtít, aby mu bylo dobře). Stejně tak milovat bližního znamená přát mu dobro...co pro tebe Bůh vykonal? Rozhodl se vzít na sebe lidskou podobu, stal se člověkem, podstoupil smrt, aby tebe, mrtvého Bohu, svou smrtí oživil a tebe, prodaného svou drahocennou krví, opět vykoupil a navrátil tě sobě samému. Podívej se, co dobrého pro tebe učinil! Proto ho miluj, a to nejen naoko, ale opravdově. Taková opravdová láska vylučuje vyhledávání hříchu. Kdo zavrhuje každý hřích a každou příležitost k hříchu, ten opravdu Boha miluje.

Kázání 6. září 1411

A protože, jak jsem řekl, věc, která není známa, není milována, je také Bůh málo milován, protože je málo znám. Bůh může být poznáván trojím způsobem, a tak je také milován: za prvé na základě vlastní zkušenosti, jako lidé v nebi, kteří Boha důvěrně vidí, a proto ho důvěrně milují; za druhé na základě rozumového pochopení a porozumění Písmu, jako ho poznávají učené lidé; za třetí je Bůh milován pouhou vírou, jak to činí prostí křesťané, kteří milují z čistého srdce, a vyhýbají-li se takoví milovníci hříchům, pak ho milují stejně, jako ho poznávají obojí předešlí. A protože je mnoho křesťanů, ale také mnoho hříchů, sám ďábel zatemnil toto milování, abychom měli mrtvou víru, a tak jsme Boha nemilovali, ani neviděli. Neboť ho nemilujeme se svatými v nebi, ani nepoznáváme jeho podobu s učenými, protože jsme ponořeni v hnoji tohoto světa, zabláceni touhou po bohatství a velmi málo ho milujeme s čistým srdcem. Jsme podobní sviním, které stojí v bahně, povalují se tam, a dokud jim padají žaludy, tak je požírají. Až když přestanou padat, ztěžka pozvednou hlavu a vzhlíží k dubu. Tak jednáme i my.

Kázání 6. září 1411

Ten, kdo miluje bližního, nepůsobí mu žádné zlo, nežaluje na něj, ani ho neutiskuje. Augustin řekl: „*Kde je láska, co je, co by neprospávalo; kde není láska, co je, co by mohlo prospět?*“ Láska je naplněním zákona. Boha milovat nade vše, bližního jako sebe samého. Kdo podle toho žije, ten naplnil celý zákon a nepotřebuje mnišské řády, kuklíky, nýbrž je bratrem Ježíše Krista a může se svým bratrem zůstat na věky v království nebeském. Kéž nám to laskavě dopřeje Ježíš Kristus.

Kázání 1. února 1411

Láska v Husově životě – Jsem si jist, že ani smrt ani život nás neodloučí od Boží lásky

Říká se, že Hus zemřel pro pravdu. To je pravda. Sám řekl, že chce zemřít v pravdě, kterou hlásal. Tím myslel, že z ní neustoupí a nevzdá se jí tím, že by odvolal. Přesto Hus zemřel především kvůli lásce a v lásce. Pravda ho vedla k milování. Milování Boha na prvním místě, milování lidí na místě druhém. Láska byla v Husově životě hlavní hybnou silou. Hus nebojoval za svou pravdu, ale za pravdu Boží, a toužil, aby lidé poznali Boží lásku, která mění lidská srdce. Proto jeho obětí byla obětí lásky. Hus svou obětí dokázal svoji lásku k Bohu a lidem, aby, jak řekl Komenský, z jeho popela povstala v Čechách slavná Jednota bratrská. A nejen Jednota bratrská, ale mnoho dalších hnutí, která ovlivnila kulturní a duchovní vývoj českého národa.

Hus říkal, že milovat znamená usilovat o to nejlepší pro milovaného, pracovat na tom, aby se měl co nejlépe a byl šťastný. To byla jeho definice lásky. Ovšem láska se nedá definovat, protože je to něco pro lidský rozum nepochopitelného a neuchopitelného.

Jan Hus měl lásku, a proto jeho obětí dodnes mluví k lidem. V Bibli se píše o lásce v 13. kapitole Korintským: „*Kdybych rozdál všecko, co mám, ano kdybych vydal sám sebe k upálení, ale lásku bych neměl, nic mi to neprospěje. Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí; láska se nevychloubá a není domýšlivá. Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se vydráždit, nepočítá křivdy. Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy. Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá.*“

V prvotní církvi byli křesťané trápení, mučení a vydávání lvům k sežrání, a přesto církve rostla a vítězila. Komunisté se snažili církve vyhladit, ale právě na místech, kde o to usilovali s největším násilím, je dnes křesťanů nejvíce, jako například v Číně. Opravdově věřícího člověka neoddelí od Boží lásky nic, jak cituje Hus apoštola Pavla: „*Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Snad soužení nebo úzkost, pronásledování nebo hlad, bída, nebezpečnost nebo meč? Jak je psáno: Denně jsme pro tebe vydáváni na smrt, jsme jako ovce určené na porážku. Ale v tom všem slavně vítězíme mocí toho, který si nás zamiloval. Jsem si jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.*“ (Ř 8,35-39)

12. Věčnost

Jan Hus: Život věčný je nekonečné štěstí, které spočívá v poznání Boha.

Kdo ve svém životě došel k lásce, došel k cíli. Je však na konci lásky smrt bez dalšího dílu? Temnota a prázdnota? Nebo je zde věčnost? Co je to věčnost? Jaký smysl by měl život člověka, kdyby měl stejně jednou skončit v temnotě, jako když se zmačká papír a hodí do koše? Věčnost je něco, co nás přesahuje, a kam nás vedou Husovy stopy.

Jan Hus věřil ve věčný život, a proto měl odvahu se vydat na smrt beze strachu z budoucnosti. Když tehdejší církevní autority vydávaly jeho duši ďáblu, věděl, že nad jeho duší nemá moc žádný člověk, protože ji on sám daroval Bohu. Proto mohl klidně a nahlas odpovědět, že svou duši odevzdává nejmilostivějšímu Ježíši Kristu. Říkal totiž, že smrt je pro něj ziskem, a těšil se, že brzy bude se svým Pánem, který mu dal sílu zůstat věrný až do smrti. Smrti se nebál, při popravě na hranici zpíval Bohu chvály a modlil se i za své nepřátele. Odešel smířen s Bohem i s lidmi.

Citáty Jana Husa o věčnosti

Každý má věřit v Ježíše Krista a milovat ho nade vše jako Boha a pevně věřit, že on je pravý Bůh a pravý člověk, a má věřit, že vše, co řekl, je pravda. Ten, kdo tomu věří a vytrvá až do konce, ten nezahyne, protože on sám říká: „*Neboť tak Bůh miloval svět, že dal svého jediného syna – rozuměj tomu, že ho nechal ukřižovat – aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul – rozuměj tomu, aby věčně nezahynul na duši i na těle – ale aby měl život věčný.*“ (J 3,16)

A proto se nazývá Jezus, to je spasitel, neboť proto přišel v těle na svět, aby spasil lidi. Proto i když byl věčným, netrpícím a nesmrtelným Bohem, rozhodl se stát pozemským, trpícím a smrtelným, a tak se stal člověkem, namáhavě pracoval kvůli našim hříchům třicet tři let, a nakonec nás svou krutou smrtí vykoupil.

Výklad víry, kapitola 10.

Víra ve vzkříšení z mrtvých přemáhá hrůzu ze smrti...proto říká svatý Pavel: „*Jiní byli mučeni a odmítli se zachránit, protože chtěli dosáhnout něčeho lepšího, totiž vzkříšení.*“ (Žd 11,35) Podle jejich příkladu i my myslíme na vzkříšení, nebojme se smrti tak, že bychom odstoupili od Božího přikázání, ale směle v něm stůjme až do smrti a mějme touhu už odejít z tohoto světa jako plavci z lodi, která se potápí, jako poutník z cizí země, jako obyvatel z hroutícího se domu, jako vězeň z krutého vězení; neboť jsme na moři, na cestách v cizí zemi, v hroutícím se světě a ve vězení těla, které je těžkým žalářem.

Proto vás ujišťuji, ctihodný pane rektore, že se nikdy netrápím kvůli těžkostem a pronásledování, ale kvůli svým hříchům a nekázni Božího lidu. Neboť co mi může ublížit, pokud ztratím světské bohatství, které není nic jiného než odpadky? Nebo ztratím-li světskou přízeň a uznání, které odvádí od Kristovy cesty? Zdali potupa, která je pokorně přijímána, neočišťuje a nerozjasňuje Boží syny, aby zářili jako slunce v království svého Otce? Zdali nenalezne skutečný život ten, kdo zde život, který není než umírání, ztratí, a tak ztratí smrt? Ale tomu nerozumí lidé, kteří jsou zaslepeni pýchou, ctižádostivostí a lakomstvím, a pak též ti, kdo se odvrátili ze strachu od pravdy i tam, kde nebyl důvod ke strachu. Takoví jsou bez lásky a ctností, chřadnou a jsou zmateni kvůli tomu, že na ně z jedné strany doléhá poznaná pravda, a z druhé strany obava, aby neztratili svou pověst a aby jejich hynoucí tělo nebylo vydáno smrti. Já však doufám v Pána Ježíše, že s pomocí jeho milosrdenství své tělo vydám, protože nechci žít v tomto bídném světě, kdybych nemohl sebe i druhé povzbuzovat k pokání podle Boží vůle.

List rektoru pražské univerzity M. Křišťanovi z Prachatic roku 1412

Avšak abys porozuměl těmto slovům Pána Ježíše: „A život věčný je v tom, když poznají tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista,“ (J 17,3) povšimni si, že život věčný spočívá v poznání, v milování a v uspokojení, takže každý svatý v nebeském království pozná Boha, jaký je, a když ho pozná, bude ho i milovat, a když ho bude milovat, bude se v něm kochat, a v tom kochání najde uspokojení.

Proto se nebeské blahoslavenství nazývá plným nasycením bez nedostatků. O tom říká svatý Augustin i pohan Seneca, že je blahoslavený ten, kdo má, co chce, a nic zlého nechce.

Výklad víry, kapitola 24.

Proto říká svatý Augustin o nebi: „Snadnější je o věčném životě říci, co tam není, než co tam je. Není tam smrt. Není tam nářek. Není tam únava z práce. Není tam nemoc. Není tam hlad, vedro, žízeň, pokažené, potřeba, zármutek, bolest. Není tam dřina. Není tam strach, zloba, nepříjemnosti, ani pokušení od nepřátel, ani moc k hříchu, ani moc ke službě. Avšak bude tam odpočinek od práce, klid od nepřátel, bezpečí před zármutkem a násilím. Lidé tam budou jako Boží andělé. Spravedliví tam budou zářit jako slunce v Božím království.“

Stále tam bude trvat život bez smrti, den bez noci, jistota bez chyb, radost bez bolesti, bezpečí bez strachu, tichost bez námahy, poznání bez bludu, pokoj bez konce. Síla bez oslabení, upřímnost bez převrácení, krása bez škaredosti, zdraví bez nemoci, pravda bez chytráctví, láska bez zlobení, štěstí bez neštěstí, blaho bez nedostatků, skutečný majetek bez neupřímnosti, čest bez znevažování. Proslulost se slávou, milování bez každého prznění a nečistoty. Paměť bez zapomínání, rozum bez omylů, vůle bez zkormoucení, přízeň s čistotou, svornost všech a radost bez konce.

Výklad víry, kapitola 24.

Ó, protože on, skutečný Bůh a všemohoucí, je s námi, nejmocnější a nejjistější obránce, náš král a nejštedřejší dárcer, kdo v boji proti nám ob stojí, jaký strach nás od něj oddělí, která smrt nás rozdělí? A co ztratíme, když se pro něj vzdáme majetku, přátel, uznání, ničemného světa i vlastního života? Právě tehdy se zbavíme pozemské tíhy a přijmeme stokrát lepší majetek, laskavější přátele, radostnější uznání, a ani smrt nás už více o tyto věci nepřipraví. Protože ten, kdo pro Krista zemře, ten zvítězí, unikne veškerému trápení a zažívá věčnou radost, ke které ať vám i mně a dalším věrným pomůže dojít milosrdný Spasitel Ježíš Kristus.

List Pražanům roku 1412

Věčnost v Husově životě – Nehodí se z hodů tohoto světa jít rovnou na hody onoho světa

Zde Husovy stopy končí. Je to ale skutečně pravda, že končí? Hus žije v českém národě i dalších národech dál ve svých stopách. To znamená, že každý, kdo jej následuje tím, že vyznává stejné hodnoty jako on, je jeho pokračovatelem. A i on za sebou zanechává stopy, které uvidí další, a opět je budou moci následovat.

Hus nežije jen ve svých následovnicích, on žije v Božím království. On věděl, že má nesmrtelnou duši a že lidé sice mohou zabít jeho tělo, ale víc už mu udělat nemohou. Věčnost. Hus je na věčnosti. To zní jako prázdná fráze. Věčnost je nekonečný prostor, kde se ti, kteří odevzdali životy Kristu, stále radují v Boží přítomnosti. Hus říkával, že se nehodí jít z hodů tohoto světa rovnou na hody onoho světa.

Vyjadřoval tím, že do života milovníků pravdy patří i bolest a utrpení. A tak se do Božího království vchází branou těžkostí, bolestí, trápení a umírání. Někdo umírá rychle a pokojně, jiný ve velkých a vleklých bolestech a soužení duše.

Hus umíral ve velkých bolestech, těžké bolesti zažil též ve studeném a vlhkém vězení, ale přesto umíral pokojně. Směřoval do věčnosti. Těšil se na tu nekonečnou nádheru, která ho čekala, a o níž předem věděl, protože měl svědectví Boží.

Dnes lidé nevěří ve věčnost, ale mnozí věří v život po životě. Jinými slovy věří, že mají nesmrtelnou duši. A to je pravda. Český ateista je tak vlastně věřící, a ani o tom neví. Jedinou cestou do Božího království je Ježíš Kristus. Ten, v něhož věřil Hus. Ne ten, kterého představují mnozí rádoby křesťané. A on radí, abychom vešli do života úzkou cestou, protože ta druhá, široká, vede do záhuby. Kristus přišel a obětoval se, aby lidem opět otevřel věčnost. Udělal to z čisté lásky.

Hus se stal jedním z **největších Čechů** všech dob. Jeho životní příklad po staletí inspiruje k následování. Husův popel byl rozmetán do Rýna, přesto jeho učení a hodnoty, které vyznával a pro které žil i zemřel, dodnes ovlivňují celé národy a společenství.

Hus po sobě zanechal stopy. Tyto stopy – hodnoty – nám v české zemi leží pod nohama, a my je můžeme **ignorovat** a přehlížet, ale stále zde jsou. Můžeme je také **pošlapat** tím, že jimi v srdci pohrdneme kvůli tomu, že jsou příliš staré a do dnešní doby se nehodí. Nebo se k těmto hodnotám můžeme přihlásit a **postavit se** na ně tím, že jim uvěříme a začneme je následovat svým každodenním životem.

Husí stopy Jana Husa ukazují na určitou symboliku, kterou on sám často a rád používal, když o sobě mluvil jako o **hloupé huse**. Například napsal, že ačkoli je husa pták domácí, hloupý a nelétavý vysoko, přesto se nedal zastrašit klatbou a začal létat. A kvůli jeho odvážnému příkladu začali létat i jiní ptáci, kteří se do té doby neodvážili vzlétnout.

Zveřejněno se se svolením Českých studií www.ceskestudny.cz
Převzato z webových stránek www.husovystopy.cz